

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Знеліснення території є глобальною проблемою сьогодення, оскільки призводить до зміни клімату, деградації ґрунту, зниження обсягів природного відтворення лісових ресурсів та зникнення багатьох цінних порід лісових культур. Підприємства лісового господарства щорічно витрачають значні кошти на охорону та відтворення лісових ресурсів.

Для забезпечення функціонування вітчизняних підприємств лісового комплексу на принципах стійкого розвитку необхідною умовою є врахування економічних, екологічних соціальних цілей в управлінні. Стійке лісокористування має базуватися на екосистемному підході до управління підприємствами лісового господарства. У зв'язку з цим потрібна оперативна та достовірна облікова інформація про витрати підприємства, зокрема екологічні. Це зумовлює потребу в розробці теоретико–методичних засад облікового забезпечення екологічних витрат.

В економічній літературі та в законодавчих актах поки не сформовано єдиної точки зору щодо трактування змісту поняття «природоохоронні витрати» та «екологічні витрати». Деякі автори ототожнюють поняття «екологічні витрати», «витрати забруднення», «витрати природоохоронного призначення», «витрати на природоохоронну діяльність», що ускладнює відображення їх в обліку.

У Методичних положеннях з організації державного статистичного спостереження щодо витрат на охорону навколишнього природного середовища використовується термін «витрати на природоохоронні заходи», до яких віднесено капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища.

За результатами аналізу дефініцій поняття “екологічні витрати” виокремлено декілька підходів до їх трактування. Відповідно до першого підходу екологічні витрати – це витрати на попередження та ліквідацією наслідків забруднення в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Прибічники другого підходу вважають, що витрати на охорону навколишнього природного середовища та витрати на знешкодження викидів та скидів, на попередження впливу, на переробку та / або утилізацію відходів виробництва є екологічними. Згідно з третім підходом витрати на підтримку якості навколишнього природного середовища, природо– ресурсного потенціалу; відновлення природних ресурсів є екологічними.

Таким чином, екологічними є витрати, що пов'язані з охороною навколишнього природного середовища, раціональним використанням природних ресурсів для забезпечення екологічної рівноваги. Вважаємо, що поняття “екологічні витрати” є більш ширшим ніж “природоохоронні витрати”, оскільки включає витрати на охорону, відтворення, використання навколишнього природного середовища, а також витрати на попередження наслідків шкідливого впливу, і на підтримку якості навколишнього природного середовища, природо– ресурсного потенціалу.

Екологічні витрати можна об'єднати у такі групи:

- витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів;
- екологічний податок, штрафи та інші обов'язкові платежі щодо екологічної діяльності підприємства;
- капітальні інвестиції та витрати на капітальний ремонт, поточні витрати на утримання та експлуатацію основних засобів природоохоронного призначення;
- витрати на оплату послуг екологічного характеру сторонніх підприємств та організацій.

Підприємства лісового господарства – це специфічні організаційні структури, які займаються посадкою, вирощуванням, доглядом, і охороною лісових ресурсів, а також заготівлею та реалізацією лісової продукції. Основним завданням цих підприємств є підвищення продуктивності, досягнення та підтримка високого рівня санітарного стану лісових ресурсів і забезпечення стабільної життєздатності лісових екосистем, забезпечення належної охорони і захисту лісових ресурсів.

Відповідно до діючої практики бухгалтерського обліку підприємств лісового господарства екологічні витрати не виділяються в окрему групу, а включаються у загальну суму собівартості продукції лісозаготівель. Проте на підприємствах лісового господарства слід виокремлювати поточні та капітальні екологічні витрати.

До поточних екологічних витрат підприємств лісового господарства відносимо наступні:

- на розробку та впровадження новітніх екологізованих технологій;
- витрати на підготовку та освоєння виробництва та покращення якості лісогосподарської продукції;
- витрати на впровадження екологічно чистих виробництв, утримання очисних споруд;
- платежі за викиди забруднюючих речовин у природне середовище (плата за забруднення навколишнього середовища в межах встановлених норм, лімітів і плата за понадлімітне забруднення);
- витрати на ліквідацію наслідків стихійних лих (пожеж, буревіїв, вітровалів, тощо);
- витрати на утилізацію відходів лісозаготівлі;
- рентна плата за використання лісових ресурсів та земель лісового фонду.

До капітальних екологічних витрат відносимо:

- витрати на проведення гідролісомеліоративних робіт;
- витрати на придбання обладнання для боротьби із шкідниками та хворобами лісу;
- витрати на придбання мінеральних добрив для підвищення продуктивності земель лісового фонду;
- витрати на страхування лісових насаджень.

Виокремлення зазначених поточних і капітальних екологічних витрат спрямоване на визнання ефективності здійснених заходів щодо охорони, відтворення, а також попередження наслідків шкідливого впливу на лісові ресурси.